

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

**Nálezy hříbu parkového (*Hortiboletus bubalinus*) v Bohumíně
a poznámky k jeho ekologii v České republice**
***Finding of *Hortiboletus bubalinus* in Bohumín and notes on its ecology
in the Czech Republic***

●
Jiří Šuhaj¹ & Michal Mikšík²

¹Svatopluka Čecha 1075, CZ-735 81 Bohumín; e-mail: ssuh@email.cz
²Lečková 1521/15, CZ-149 00 Praha 4; e-mail: michal.miksik@gmail.com

Keywords: Agaricomycetes, Basidiomycota, Boletales, *Boletaceae*, Fungi, mycology, records

Abstract: *Hortiboletus bubalinus*, a recently distinguished fungal species for the Central Europe, was confirmed in Bohumín in 2007 (one site) and 2016 (three other sites). In the Czech Republic, the species has been credibly known only from several localities so far, occurring in urban habitats in lowlands and hilly areas, under deciduous trees, most frequently limes (*Tilia* spp.). Details on the Bohumín findings, notes on the ecology of the species and list of reliably documented records from the Czech Republic are presented.

ÚVOD

Hřib parkový roste od června do září v nížinách a pahorkatinách roztroušeně mimo les – v městských parcích a hájích pod lípami, břízami, méně často pod topoly, duby, habry a pravděpodobně i pod borovicemi (Mikšík 2015). TOMÁŠEKOVÁ (2015) uvádí jeho růst pod dubem červeným (*Quercus rubra*), LADURNER & SIMONINI (2003) pod topolem bílým. HAGARA (2014) napsal, že dává přednost písčitém a hlinitopísčitém půdám, a považoval ho za velmi vzácný druh. MIKŠÍK (2015) označil jeho výskyt v Česku jako roztroušený. Zatím je však hodnověrně hlášen jen z pěti lokalit: České Budějovice (ANONYMUS 2014), Kamenice (NOUZOVSKÝ 2014), Olomoucko (POLČÁK 2014), Praha-Roztoky (HAGARA 2014) a Praha-Karlín (MIKŠÍK 2015). Ze Slovenska jsou dostupné údaje ze čtyř lokalit: Bratislava-Rača (TOMÁŠEKOVÁ 2015), Hlohovec (OCHODNICKÝ 2015), Považská Bystrica (PŠENKA 2014) a na písčitém pod topolem bílým (*Populus alba*) v PR Chotínske piesky (HAGARA 2014).

Hřib parkový je druh, který není v české mykologické literatuře příliš citován (cf. HAGARA

2014; MIKŠÍK 2015). Jedná se však o dobrý druh, který má navíc specifické ekologické nároky. Jeho nálezy jsou až na ojedinělé výjimky známé jen z míst ovlivněných lidskou činností: můžeme jej nalézt zejména v parcích, alejích, ale i v městské zeleni, např. na sídlištích. Od jeho specifické ekologie je také odvozeno jeho české druhové jméno – hřib parkový. Tento název je určitě vhodnější než starší výraz hřib lindový, který navrhl HLAVÁČEK (2000) podle prvního nálezu autorů původního popisu tohoto druhu (OOLBEKKINK & DUIN 1991) pod topolem bílým (nazývaným též topol linda). Hlavním cílem tohoto příspěvku je upozornit na poměrně nový druh naší mykoflóry a rozšířit poznatky o jeho dalších nalezištích.

Systematika

Hortiboletus bubalinus (Oolbekk. & Duin) L. Albert & Dima, Index Fungorum 251: 1, 2015.

Synonyma

Boletus bubalinus Oolbekk. & Duin, Persoonia 14: 267, 1991 (OOLBEKKINK & DUIN 1991) – BAsIONYM.

Xerocomus bubalinus (Oolbekk. & Duin) Re-deuilh, Documents Mycologiques 23(89): 62, 1993 (REDEUILH 1993).

Xerocomellus bubalinus (Oolbekk. & Duin) Mikšík, Index Fungorum 182: 1, 2014 (MIKŠÍK 2014).

? *Xerocomus erubescens* Cadiñanos & J. A. Muñoz, Belarra 9: 61, 1992 (CADIÑANOS & MUÑOZ 1992).

Boletus populinus Oolbekkink & Duin nom. prov., Coolia 31: 11, 1988 (OOLBEKKINK & DUIN 1988).

Do nedávno vytvořeného rodu *Hortiboletus* Simonini, Vizzini & Gelardi (VIZZINI 2015a) ho na základě molekulární analýzy přeřadili Albert a Dima (DIMA 2015). Nový rod *Hortiboletus* kromě typového druhu *H. rubellus* (Krombh.) Simonini, Vizzini & Gelardi (VIZZINI 2015b) zahrnuje ještě evropský druh *H. engelii* (Hlaváček) Biketova & Wasser (BIKETOVA 2015b) a americký druh *H. campestris* (A. H. Sm. & Thiers) Biketova & Wasser (BIKETOVA 2015a).

Stručný makroskopický popis druhu *Hortiboletus bubalinus* podle práce Mikšík (2016)

Klobouk 3–6 cm široký, zpočátku polokulovitý a hrbolatě vrásčitý, později vyklenutý až poduškovitě rozprostřený nebo plochý, matný, suchý, hladký a lysý, prakticky bez prasklinek, v mládí (tmavě) červenohnědý, později žlutohnědý až medově hnědý, u okraje obvykle světlejší, nakonec výrazně vybledlý, špinavě naokrovělý bez červených tónů; na dotyk neměnný. Rourky v mládí žluté, později žlutoolivové, na řezu modrající. Póry stejně zbarvené jako rourky, na řezu modrající, později hnědnoucí. Třeň 4–7 cm vysoký, 1–3 cm široký, kyjovitý, vzácněji válcovitý, mírně kořenující, hladký, nesít'kovanný, v horní části žlutavý, jinak podélně červenorůžově vláknitý, na bázi žlutookrový, na dotyk neměnný. Bazální mycelium je žluté. Dužnina pod pokožkou klobouku narůžovělá (někdy až ke třeni), jinak nažloutlá, v samotné bázi hnědooranžová, na řezu (spíše u mladých plodnic) místy modrající. Vůně výrazná, nasládlá. Chuť nevýrazná. Výtrusný prach žlutoolivový. Výtrusy 11–15 × 4,5–5 µm, elipsoidně vretenovité, na povrchu hladké.

VÝSLEDKY

V letech 2007 a 2016 nalezl první z autorů článku v oblasti Ostravské pánve v městě Bohumíně plodnice drobnějšího hříbu, který později na základě makroskopických znaků ztotožnil s hříbem parkovým (*Hortiboletus bubalinus*). Všechny plodnice vyrůstaly vždy pod lípami (*Tilia* spp.) na celkem čtyřech prostoro- vě oddělených mikrolokality. Jedná se o první nález tohoto druhu v Bohumíně.

Studovaný materiál druhu *Hortiboletus bubalinus* v Bohumíně

Bohumín, okr. Karviná (6076), městská část Nový Bohumín, náměstí T. G. Masaryka, v trávě pod lípou, 2.X.2007, 5.X.2007 a 9.X.2007, leg., det. et foto J. Šuhaj.

Bohumín, okr. Karviná (6076), městská část Nový Bohumín, park P. Bezruč, v trávě pod lípou, 25.VII.2016 a 27.VII.2016, leg., det. et foto J. Šuhaj.

Bohumín, okr. Karviná, alej podél Husovy ulice, v hlíně pod lípou, 9.VIII.2016, leg., det. et foto J. Šuhaj.

Bohumín, okr. Karviná, výsadb u kostela Božského Srdce Páně, v hlíně pod lípou, 15.VIII.2016, leg. et det. J. Šuhaj.

Mikroskopický rozbor nalezených plodnic nebyl prováděn.

DISKUZE

V Bohumíně (okres Karviná) byl hřib parkový nalezen na čtyřech lokalitách, vždy pod lípami, které představují nejčastějšího mykORIZNÍHO partnera tohoto druhu. První lokalita je na náměstí T. G. Masaryka (září–říjen 2007), druhá na podobném místě v parku P. Bezruč (červenec 2016), třetí v lípové aleji podél Husovy ulice (srpen 2016) a čtvrtá u kostela Božského Srdce Páně (srpen 2016). Na těchto místech fruktifikovalo vždy jen několik plodnic. Četnost jeho plodnic je v Bohumíně nesrovnatelně nižší oproti velmi hojným příbuzným druhům – hříbu Engelowu (*Hortiboletus engelii*) a h. červenému (*H. rubellus*), jež na území města téměř každoročně fruktifikují ve stovkách plodnic v několika vlnách na řadě lokalit.

Hřib parkový patří mezi teprve nedávno zjištěné druhy našich hřibovitých hub, spolehlivě

Fig. 1. Hřib parkový (*Hortiboletus bubalinus*), Bohumín (Slezsko), 2.X.2007, foto J. Šuhaj.
 Fig. 1: *Hortiboletus bubalinus*, Bohumín (Silesia), 2.X.2007, photo J. Šuhaj.

determinovaných nálezů je zatím poskrovnu. První doložený nález z Bohumína pochází z roku 2007. V té době ještě nebyl druh ze střední Evropy znám. Do širšího povědomí se jeho determinační znaky prosazovaly až díky publikacím na počátku nového milénia (LADURNER & SIMONINI 2003; MUÑOZ et al. 2008; KIBBY 2011). V české mykologické literatuře přinesly údaje o tomto druhu teprve publikace z posledních let (HAGARA 2014; MIKŠÍK 2015). Hřib parkový byl u nás dříve patrně zaměňován s podobným hřibem Engelovým. Oba příbuzné druhy obsazují ve městech podobná stanoviště. Z Evropy je *Hortiboletus bubalinus* doložen kromě České a Slovenské republiky také ze Švédska, Norska, Itálie, Nizozemska, Francie, Maďarska, Bulharska, Rakouska, Velké Británie a Španělska (ASSYOV & STOYKOV 2011; GELARDI 2010; HAGARA 2014; KIBBY 2011; LADURNER & SIMONINI 2003; MUÑOZ et al. 2008; TAYLOR & EBERHARDT 2006). Nepochybně bude rozšířen i v dalších evropských zemích, většinou zaměňován za hojnější hřib Engelův.

Podle našich zkušeností má hřib Engelův širší ekologickou valenci, protože roste také na hrázcích rybníků a v listnatých lesích nížin a pahorkatin, zejména pod duby; v Bohumíně fruktifikuje i pod lípa-

Fig. 2. Hřib parkový (*Hortiboletus bubalinus*), Bohumín (Slezsko), 2.X.2007, foto J. Šuhaj.
 Fig. 2: *Hortiboletus bubalinus*, Bohumín (Silesia), 2.X.2007, photo J. Šuhaj.

mi. Osídluje i silně narušené plochy – v roce 2015 rostly v Karviné desítky plodnic na hustě frekventovaném železničním náspu (ŠUHAJ nepubl.). Bohužel se nezdá, že blízko sebe rostou oba tyto druhy, takže pro spolehlivé určení je nutné provést mikroskopický rozbor. U typických plodnic lze ale hřib parkový poměrně spolehlivě rozlišit i podle makroskopických znaků, přičemž důležité je všimnout si zejména zbarvení dužniny na řezu v jednotlivých částech plodnice. Téměř všechny plodnice hřibu parkového mají na řezu v klobouku nad rourkami patrnou zónu růžově až načervenalé zbarvené dužniny, která je jen velmi vzácně zredukována na tenkou linii pod pokožkou klobouku, pravděpodobně v závislosti na nasycenosti plodnic vodou. Patrnější a sytější je téměř vždy u mladších plodnic. Z pohledu mikroskopického má hřib parkový o něco menší velikost výtrusů než hřib Engelův (GELARDI 2008–2009).

ZÁVĚR

Hřib parkový (*Hortiboletus bubalinus*) patří v České republice mezi nově zjištěné druhy hřibovitých hub, jehož rozšíření zatím není důkladněji zmapováno. Dle doložených nálezů se ale pravděpodobně nejedná o vzácný druh, naopak díky jeho ekologickým nárokům se zřejmě bude vyskytovat na mnoha místech. Téměř všechny lokality pocházejí z městské zeleně, kde jsou plodnice nacházeny většinou pod lípami, vzácněji též pod jinými dřevinami. Ve srovnání s podobnými druhy (*H. rubellus*, *H. engelii*) je výskyt *H. bubalinus* mimo městské prostředí jen ojedinělý a z České republiky není žádný hodnověrně doložený nález tohoto druhu v lese nebo podobném přirozeném biotopu.

PODĚKOVÁNÍ

Za připomínky k textu a cizojazyčný překlad autoři děkují Martinu Mandákoví (Ostrava) a oběma recenzentům – Vladimíru Antonínovi (Brno) a Janu W. Jongepierovi (Veselí nad Moravou).

LITERATURA

- ANONYMUS (2014): Veliká plodnice nějakého suchohříbu. *Domov Amatérských Mykologů*, <http://www.damyko.info/ForumA/viewtopic.php?t=9374> (accessed 20 September 2016).
- ASSYOV B. & STOYKOV D. (2011): *Boletus bubalinus* (Boletaceae). A new addition for the Bolete mycota of Bulgaria and the Balkans. *Comptes rendus de l'Académie Bulgare des Sciences* 64(11): 1583–1588.
- BIKETOVA YU. A. (2015a): *Hortiboletus campestris* (A.H.Sm. & Thiers) Biketova & Wasser, comb. nov. *Index Fungorum*, 257: 1, <http://www.indexfungorum.org/Names/NamesRecord.asp?RecordID=551543> (accessed 20 September 2016).
- BIKETOVA YU. A. (2015b): *Hortiboletus engelii* (Hlaváček) Biketova & Wasser, comb. nov. *Index Fungorum*, 257: 1, <http://www.indexfungorum.org/Names/NamesRecord.asp?RecordID=551542> (accessed 20 September 2016).
- CADIÑANOS J. A. & MUÑOZ J. A. (1992): Un *Xerocomus* nuevo o interesante del norte peninsular: *Xerocomus erubescens* sp. nov. *Belarra*, 9: 61–65.
- DIMA B. (2015): *Hortiboletus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) L. Albert & Dima, com. nov. *Index Fungorum*, 251: 1, <http://www.indexfungorum.org/Names/NamesRecord.asp?RecordID=551312> (accessed 20 September 2016).
- GELARDI M. (2008–2009): First record of *Xerocomus bubalinus* in Italy and the generic placement of *Xerocomus engelii* comb. nov. *Bollettino A.M.E.R.*, 75–76(3–1): 11–20.
- GELARDI M. (2010): Additional data and iconography concerning *Xerocomus bubalinus* from central and northern Italy. *Bollettino A.M.E.R.*, 80–81(2–3): 13–21.
- HAGARA L. (2014): *Ottova encyklopedie hub*. Ottova nakladatelství, Praha, 1154 pp.
- HLAVÁČEK J. (2000): Přehled našich hub hřibotvarých (Boletales) 45. *Mykologický sborník – Časopis českých a slovenských houbařů*, 77(1): 1–13.
- KIBBY G. (2011): *British Boletes with keys to species*. Vlastní náklad, Londýn, 78 pp.
- LADURNER H. & SIMONINI G. (2003): *Fungi Europaei Vol. 8 – Xerocomus s. l.* Candusso, Allassio, 528 pp.
- MIKŠÍK M. (2014): *Xerocomellus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) Mikšík, comb. nov. *Index Fungorum*, 182: 1, <http://www.indexfungorum.org/Names/NamesRecord.asp?RecordID=550690> (accessed 20 September 2016).
- MIKŠÍK M. (2015): *1000 českých a slovenských hub*. Svojtka & Co, Praha, 800 pp.
- MIKŠÍK M. (2016): *Xerocomus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) Redeuilh. *Boletales*, <http://boletales.com/genera/xerocomus/x-bubalinus> (accessed 20 September 2016).
- MUÑOZ J. A., CADIÑANOS AGUIRRE J. A. & FIDALGO E. (2008): Contribución al catálogo corológico del género *Xerocomus* en la Península Ibérica. *Boletín de la Sociedad Micológica de Madrid*, 2008: 249–277.
- NOUZOVSKÝ P. (2014): Suchohřib *Hortiboletus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) L. Albert & Dima. *Nahuby.sk*, http://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=494054 (accessed 20 September 2016).
- OCHODNICKÝ M. (2015): Suchohřib *Hortiboletus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) L. Albert & Dima. *Nahuby.sk*, http://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=506148 (accessed 20 September 2016).
- OOLBEKKINK G. L. & VAN DUIN W. (1988): De taxonomische betekenis van de hoedhuidtypen in *Xerocomus*. *Coolia*, 31(1): 1–11.
- OOLBEKKINK G. L. & VAN DUIN W. (1991): The taxonomic value of the ornamentation of spores in the *Xerocomus*-group of boletes. *Persoonia*, 14(3): 245–273.

- POLČÁK J. (2014): Suchohříb *Hortiboletus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) L. Albert & Dima. *Nahuby.sk*, http://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=460723 (accessed 20 September 2016).
- PŠENKA V. (2014): Suchohříb *Hortiboletus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) L. Albert & Dima. *Nahuby.sk*, http://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=462091 (accessed 20 September 2016).
- REDEUILH G. (1993): Novitates – Combinaisons nouvelles. *Documents Mycologiques*, 23 (89): 62.
- TAYLOR A. F. S. & EBERHARDT U. (2006): The genus *Xeroconomus* in Sweden. *Svensk Mykologisk Tidskrift*, 27(3): 35–48.
- TOMÁŠEKOVÁ I. (2015): Suchohříb *Hortiboletus bubalinus* (Oolbekk. & Duin) L. Albert & Dima. *Nahuby.sk*, http://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=545927 (accessed 20 September 2016).
- VIZZINI A. (2015a): *Hortiboletus* Simonini, Vizzini & Gelardi, gen. nov. *Index Fungorum*, 244: 1, <http://www.indexfungorum.org/Names/NamesRecord.asp?RecordID=551213> (accessed 20 September 2016).
- VIZZINI A. (2015b): *Hortiboletus rubellus* Simonini, Vizzini & Gelardi, comb. nov. *Index Fungorum*, 244: 1, <http://www.indexfungorum.org/Names/NamesRecord.asp?RecordID=551213> (accessed 20 September 2016).

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • ŠTRBA Peter & GOGOLÁKOVÁ Anna | Výškové maximá a pozoruhodnejšie vertikálne výskyty cievnatých rastlín z oblasti Demänovskej doliny v Nízkych Tatrách
- 9 • JASÍK Marián & DÍTĚ Daniel | Súčasná poznatky o rozšírení linnéovky severskej (*Linnaea borealis* L.) na Slovensku
- 15 • DÍTĚ Daniel, SEDLÁKOVÁ Blažena & DÍTĚTOVÁ Zuzana | Lyžičník pyrenejský (*Cochlearia pyrenaica* DC.) – staronový druh podhoria Belianskych Tatier a poznámky k jeho výskytu na Slovensku
- 20 • HRONEŠ Michal & KOBRLOVÁ Lucie | Nová lokalita křivatce českého (*Gagea bohemica*) na Záhorské nížině (západní Slovensko)
- 26 • TKÁČIKOVÁ Jana & KUBEŠOVÁ Svatava | Mechorosty, cévnaté rostliny a vegetace přírodních rezervací Halvovský potok a Kutaný (Vsetínské vrchy)
- 47 • ŠUHAJ Jiří | Výskyt hříbu rubínového (*Rubinoboletus rubinus*) ve Slezsku (Česká republika)
- 51 • ŠUHAJ Jiří & MIKŠÍK Michal | Nález hříbu parkového (*Hortiboletus bubalinus*) v Bohumíně a poznámky k jeho ekologii v České republice
- 56 • STAŠIOV Slavomír & TUF Ivan H. | Nový nález sekáče obroubeného (Opiliones: Sclerosomatidae: Leiobuninae: *Leiobunum limbatum*) na Slovensku
- 58 • MACHAČ Ondřej | Pavouci Národní přírodní památky Šipka
- 65 • KONVIČKA Ondřej | Kovařík *Drilus flavescens* (Geoffroy, 1785) (Elateridae: Agrypninae: Drilini) v České republice
- 67 • TRÁVNÍČEK Dušan | Vodní brouci Kurovického lomu (Coleoptera: Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae, Dytiscidae, Helophoridae, Hydrochidae, Hydrophilidae, Hydraenidae, Dryopidae, Limnichidae)
- 78 • KUBÍN M. & ONDŘEJ J. | Vývoj rybího společenstva vodního toku Kněhyně se zaměřením na revitalizovaný úsek (CHKO Beskydy)
- 86 • PAPEŽÍK Petr, SOUKUPOVÁ Leona & VESELÝ Milan | Ekologie a velikost populace užovky stromové (*Zamenis longissimus* /Laurenti, 1768/) v katastru Sidonie (Vlárský průsmyk, CHKO Bílé Karpaty)

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 101 • Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2016
- 103 • Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2016
- 106 • Acta Carpathica Occidentalis. Pokyny pro autory
- 108 • Acta Carpathica Occidentalis. Submission Guidelines